

VANHENE KUIN RUOTSALAINEN

Elämänohjeita eräältä, joka
(todennäköisesti) kuolee ennen sinua

MARGARETA MAGNUSSON

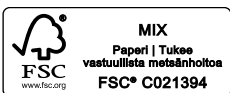
Suomentaneet
Lauri Sallamo ja Heidi Tihveräinen

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

Englanninkielinen alkuteos:

THE SWEDISH ART OF AGING WELL:

LIFE ADVICE FROM SOMEONE WHO WILL

(PROBABLY) DIE BEFORE YOU

© Margareta Magnusson 2022

International Rights Management: Susanna Lea Associates

Suomenkielinen laitos

© Lauri Sallamo, Heidi Tihveräinen ja Tammi 2023

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-04-5090-8

Painettu EU:ssa

Omistettu miehelleni Larsille

SISÄLLYS

ESIPUHE 9

NAUTI GIN TONICIT YSTÄVÄN KANSSA 14

Tapasin parhaan ystäväni, kun olimme kahdeksanvuotiaita. Minä asun Tukholmassa ja Lola Nizzassa, mutta meillä on ihania drinkkitreffejä pandemiankin aikana.

MAAILMANLOPPU HÄÄMÖTTÄÄ AINA 23

Olen kokenut toisen maailmansodan, kylmän sodan, Kuuban ohjuskrüisin, Tšernobylin – ja nyt vielä ilmastonmuutoksen. Haluan kertoa, millä keinoin olen selviytynyt kahdeksan vuosikymmenen aikana kohtaamistani uhkista huumorintajua menettämättä.

ÄLÄ LÄHDE TYHJIN KÄSIN 41

Kukaan ei voi ottaa tästä maailmasta lähtiessään mitään mukaansa, mutta eläessään voi tehdä hyviä tekoja vaikka joka päivä. Kuulin vuosikymmeniä sitten neuvon, joka on osoittautunut kultaakin kalliimmaksi.

SEITSEMÄN VUOTTA SITTE KUOLIN – MUTTA SELVIYDYN 48

Subtautumiseni elämään muuttui, kun kävin lähellä kuolemaa.

TEE VAPAAEHTOISTYÖTÄ NIIN PALJON KUIN JAKSAT 56

Vanhuksella voi olla yllättävänkin paljon vapaa-aikaa. Vaikka maailma ei olisikaan tuhoutumassa, apu tekee silti hyvää. Ryhdy vapaaehtoiseksi – siitä on hyötyä itsellesi ja koko maailmalle.

HARVOISTAKIN HIUKSISTA ON HYVÄ PITÄÄ HUOLTA 73

Ryppyjä ja verkkainen askel: kahdeksankymppinen ei ole enää nuori. Hiuksista huolehtimalla pysyt kuitenkin menossa mukana.

KOHTELE PIKKULAPSIA JA ISOJA LAPSIA (SEKÄ LAPSENLAPSIA) KUTEN HALUAISIT ITSEÄSI KOHDeltAVAN 81

Pienten lasten suusta putkahtelee toinen toistaan hassumpia huomioita, ja heillä voi olla paljon viisasta sanottavaa elämästä. Isommat lapset – siis aikuiset – haluavat, että heitäkin kuunnellaan, ja jos teet niin, nuorillakin on aina aikaa sinulle.

ÄLÄ KAADU SEKÄ MUITA KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ VAIVATTOMAMPAAN VANHENEMISEEN 86

Kaadu in, eikä se ollut lainkaan mukavaa. Tässä muutamia neuvoja, miten selviytyä kaatumisesta ja miten olla kaatumatta.

HOIVAA JOTAKIN JOKA PÄIVÄ 95

Sananen lemmikkieläimistä ja viherkasveista.

KATSELE MAAILMAA AVOIMIN SILMIN 100

Olen huomannut itsestäni ja ystäväistäni, että nuiva subtautuminen uusiin asioihin vanhentaa tehokkaasti. Olen myös vanhemmiten huomannut katuvani ainoastaan niitä asioita, joista olen kieltäytynyt. Sano siis aina kyllä, jotta tu ne regrettes rien.

SYÖ SUKLAATA 118

Tämä lienee sanomattakin selvää.

KÄRT BESVÄR ELÄMÄNTAPANA 125

Ruotsalainen näkökulma – tai oikeastaan minun näkökulmani – onnelliseen vanhuuteen.

PUKEUDU RAITOIHIN 129

Raidat pukevat miehiä, naisia, lapsia ja minua. Raidat ovat aina muodissa, joten raidallinen vaate tulee pitemmän päälle myös halvaksi. Raidat eivät välttämättä nuorena, mutta eivät ne myöskään vanhenna.

**NOTKU NUOREMPIEN SEURASSA
JA OPETTELE VISLAAMAAN 135**

Yli kahdeksankymppiset valittavat usein ”nykyajan nuorista”. Minä en. Nuorten seurassa on mukavaa. Heillä on uusia ajatuksia, ja haluan pitää mieleni virkeänä. He muistuttavat jatkuvasti siitä, ettei koskaan ole liian myöhäistä ryhtyä johonkin, tai ei ainakaan ennen kuin on oikeasti liian myöhäistä (nimittäin kuollessa). Sillä välin toivon, että voisin vielä opetella steppaamaan.

**VIELÄ SANANEN KUOLINSIIVOUKSESTA:
UUSIA VINKKEJÄ JA MIETTEITÄ 144**

Kuinka ottaa puheeksi eräs elämän tärkeimmistä aiheista läheisten kanssa 144

Maailmanloppu voi aina olla lähellä, mutta kevätsiivous tulee joka vuosi... kunnes ei enää tule 149

Oivalluksia kuolinsiivouksesta koronan aikana ja vastauksia utelioiden aloittelevien kuolinsiivoojien kysymyksiin 151

KIITOKSET 157

ESIPUHE

SINÄ VUONNA KUN SYNNYIN, ruotsalaisten naisten elinajanodote oli hieman yli 66 vuotta ja ruotsalaisten miesten hieman alle 64 vuotta. Äitini kuoli 68-vuotiaana, hän kun pyrki aina noudattamaan sääntöjä. Isäni eli 81-vuotiaaksi ja olisi varmasti elänyt pidempäänkin, jos äiti olisi ollut hänen rinnallaan.

Elinajanodotetta noudattamalla olisin kuollut jo vuosia sitten. Sukulaisiini verrattuna olen kuitenkin 86-vuotiaana vasta tyttönen. Isoisoäitini eli 101-vuotiaaksi. Onko mahdollista, että eläisin vielä neljätoista vuotta? Luultavasti, mutta tuskinpa elän. Tai ainakin toisinaan toivon, etten eläisi.

Miten pitkäikäiset ihmiset sitten kuluttavat aikaansa? No, pari vuotta sitten kirjoitin kirjan ruotsalaisten harjoittamasta tavasta, jota kutsutaan silloin tällöin ”kuolinsiivoukseksi”. Sitä tekevät lähinnä vanhat naiset, ja koska yhteiskunta ei yleensä ole kovin kiinnostunut vanhojen naisten arkisista puuhista, tämä hyödyllinen ja käytännöllinen tapa oli jäänyt tyystin huomiotta. Siispä kirjoitin kirjan nimeltä *Mitä jälkeenk jää*: teos julkaistiin 32 maassa, ja se on suunnattu meille

kaikille elämän ehtoopuolta viettävälle – myös miehille! Olen kuitenkin saanut viestejä monilta kolmekymppisiltä, jotka ovat jo ottaneet kuolinsiivouksen omakseen, todenneet sen hyödylliseksi ja tuoneet sen avulla elämäänsä rauhaa ja järjestystä.

Kuolinsiivouksen tarkoitus on varmistaa, ettei läheisille jää kuolemasi jälkeen hirveästi roinaa läpikäytäväksi. Miksi kiireistä elämää viettävien sukulaisten ja ystävien pitäisi uhrata aikaa sotkujesi siivoamiseen, kun olisit voinut hoitaa ne itsekin? Lapset ja läheiset saattavat haluta joitakin tavaroitasi, mutta eivät kaikkea. Voimme siis auttaa heitä karsimalla omaisuuttamme.

Kuolinsiivouksesta tuli kirjan julkaisun jälkeen oikea ilmiö. Vuoden tai parin ajan elämäni oli todella kiireistä, paljon kiireisempää kuin olin ajatellut sen yli 80-vuotiaana olevan. Löysin itseni toimittajien edestä vastaamassa kysymyksiin kuolinsiivouksesta: niitä sateli eri puolilta maailmaa, muun muassa Vietnamista, Arabiemiirikunnista ja Saksasta. Matkustin myös Lontooseen kirjan julkistamistilaisuuteen. Monissa haastatteluissa ja lehtijutuissa minua pyydettiin näyttämään, miten tein kuolinsiivousta omassa kodissani. Kun mediavyörytys viimein loppui, olin siivonnut pienestä asunnostani lähes kaiken pois!

Mieleni oli kevyt ja ajatus luisti kirkkaasti. Minulla ei ollut enää tavaroita taakkana, joten suuntasin ajatukseni siihen, mitä tekisin nyt kun kuolinsiivoukset oli hoidettu.

Jos eläisin isoäitini esimerkkiä noudattaen, minulla olisi vielä yli vuosikymmenen verran aikaa kulutetta-

vana, ja aloin tutkia, mitä ympärilleni oli jäänyt kuolin-
siivouksen jälkeen. Huomasin, että olin säilyttänyt
ainoastaan muistoni ja elin yksinkertaista, pelkistet-
tyä elämää. Nyt kun fyysistä ja henkistä sotkua oli
vähemmän, oli helpompi nähdä oma elämäni ja naut-
tia siitä, vaikka tietysti vanheneminen aiheuttaa mui-
ta hankaluuksia.

Olin ollut koko elämäni taiteilija ja maalari. Yhtäkkiä
olin myös kirjailija. Se on mukavaa. Mutta se on myös
uutta.

Seuraavissa luvuissa kerron, mitä olen oppinut van-
henemisestä – joitakin asioita on ollut vaikea hyväk-
syä, mutta olen saanut myös monia upeita oivalluk-
sia. Niitä pohtiessani ja kirjoittaessani mieleeni palasi
useita mukavia ja hauskoja muistoja, mutta myös ikä-
viä ja surullisiakin. Toivon, että ne viihdyttävät ja kul-
jettavat lukijani aivan uudenslaisiin paikkoihin ja ai-
koihin.

Kirjoitin suuren osan tästä kirjasta silloin kun pan-
demia oli eristänyt meidät koteihimme, kuolema tun-
tui vaanivan oven takana ja surullisen monet ympäri
maailman menettivät henkensä. Kaiken tuon keskel-
lä minun oli kuitenkin keskityttävä siihen, mikä teki
elämästä joka päivä elämisen arvoista.

En tahtonut kirjoittaa paksua kirjaa. Vanhat ihmi-
set eivät halua lukea neljäsataasivuista teosta – eivät-
hän he välttämättä elä niin pitkään. Toivon silti, että
myös nuoremmat ihmiset saisivat kirjasta hyödylli-
siä vinkkejä ja oppisivat, mihin kiinnittää huomiota
ja mistä iloita elämän ehtopuolella. Vanhenemiseen

valmistautumisen voi kuolinsiivouksen tavoin aloittaa milloin tahansa: on hyvä miettiä, mitä ikääntymisen tarkoittaa ja millaisia hyviä ja huonoja puolia siihen liittyy.

Olen koettanut kerätä tähän kirjaan neuvoja, joista on ollut itselleni hyötyä vuosien vieressä ja ajan rientoissa. Outoa elämääni eläessäni olen tuntenut olevani välillä yksinäinen tienraivaaja, välillä maailman onnellisin nainen ja välillä pihalla kuin lumiukko.

Ovatko vinkkini tyypillisen ruotsalaisia? Kenties osa on. Onko ruotsalaisilla ikääntymiseen liittyviä salaisia taitoja ja tietoja? Kenties, ja kenties paljastan kirjassa muutaman niistä. Me ruotsalaiset emme ehkä ole yhtä pitkäikäisiä kuin Japanin Okinawan asukkaat, mutta pärjäämme silti melko hyvin. Elinajanodote on Ruotsissa tällä hetkellä 81,9 vuotta, eli olemme maailman kolmanneksitoista pitkäikäisin kansa. Jos odottaa kuulevasi sellaisia vinkkejä kuin hyisessä Pohjanmeressä uiskentelu ja ahkera saunominen, joita jotkut ruotsalaiset ikätoverini pitävät nuoruuden salaisuutena, tai poronsarvijauheen sekoittaminen aamumysliin, tulet pettymään. En voi suositella mitään näistä, varsinkaan niille, joiden yleiskunto ei ole enää entisensä. En sitä paitsi usko, että selviytyisin hengissä pulahduksesta jäisessä Pohjanmeressä, ja saunassakin saataisin helposti liukastua ja kaatua.

Kenties vinkkini ja oivallukseni ovat siinä mielessä ”ruotsalaisia”, että olemme tyypillisesti suorapuheisia, järkeviä ja kylmän rauhallisia. Vanheneminen on usein vaikeaa, mutta ongelmia voi ehkäistä sillä, ettei

suhtaudu ikääntymiseen ylidramaattisesti tai pelokkaasti. Ja jos vanhenemisesta voi tehdä jollakin tavalla taidetta ja täyttää päivänsä luovilla tavoilla, se voi olla myös hitusen helpompaa.

Ja koska kuolinsiivous loppuu oikeastaan vasta sitten kun oma elämä on ohi, olen koonnut kirjan liitteisiin muutamia neuvoja, miten tehostaa kuolinsiivousta, ja vastauksia lukijoiden yleisimpiin kysymyksiin.

Vaikka suosittelenkin aina jatkamaan kuolinsiivousta – läheiset ovat siitä kiitollisia – on hyvä muistaa, että kuolinsiivouksella on myös kaksi suurempaa tavoitetta: että pelkäisimme vähän vähemmän kuolemaa, sillä me kaikki koemme sen jossain vaiheessa, ja että kuolinsiivouksen jälkeen ikivanhakin voi oppia uusia asioita ja omaksua uusia näkökulmia, joiden avulla tarkastella omaa elämää ja kokemuksia. Ja joka päivä voi löytää uusia iloja ja nauttia vanhoista aina Viikatemiehen (tai Viikatenaisen) viimeiseen vierailuun asti.

MM

Syyskuussa 2021

NAUTI GIN TONICIT YSTÄVÄN KANSSA

”Haloo! Oletko sinä siellä? Huhuu? Kuuletko minua? ...Siinähan sinä olet! Hei! Onpa mukava nähdä taas! ... Juu, olen jo sekoittanut gin tonicini. En malta odottaa, että pääsen maistamaan. Skål, Lola-kultaseni! Mmm, onpa hyvää, mutta ehkä liian kylmää näin joulun alla. Ensi viikolla voisimme kenties lämmitellä punaviiniglögin avulla...”

Paras ystäväni Lola ei ikävä kyllä asu Ruotsissa kuten minä, vaan Ranskassa. Se on harmillista. Ja lisäksi pandemian aikana oli hankalaa tai liki mahdotonta järjestää tapaamisia. Minun oli ikävä häntä.

Toisaalta teknologia on suonut meille sellaisia käteviä keksintöjä kuin Facetime, Skype, Zoom, Teams ja Whatsapp, jotka ovat tarjonneet yllättäviä mahdollisuuksia. Meidän yli kahdeksankymppisten on tärkeä pysytellä mukana digiajassa, muutenhan jäisimme paitsi kaikista nykypäivän arkea helpottavista ja sujuvoittavista välineistä – puhumattakaan siitä, että lapsemme ja lapsenlapsemme pitäisivät meitä kalkkiksina, jotka eivät osaa käyttää yhtäkään laitetta tai sovellusta.

Teknologian avulla voi hoitaa myös ystävyysuhteita: Whatsappissa Lola ja minä voimme nähdä toisiamme ja puhua niin pitkään kuin haluamme. Ja nauttigin tonicit – tai glögit – keskustelun lomassa. Alpeilla on selvitty vuosisatojen ajan mausteisen viinin voimin, joten eiköhän se tepsii meihinkin.

Olen tuntenut Lolan lähes kahdeksankymmentä vuotta. Kun Lola oli kahdeksan, hänen perheensä muutti Ruotsin länsirannikolle Göteborgiin, missä minunkin perheeni asui. Lola aloitti toisen luokan samassa koulussa kuin minä.

Muistan, että Lola oli pitkä ja laiha, ja hänellä oli miltei aina yllään tummansininen mekko, jossa oli valkoisia pilkkuja. Minä puolestani pukeuduin lähes aina yksinkertaiseen mekkoon ja paitaan, minkä takia Lolan söpö ja sievä mekko kiinnittikin huomioni. En halunnut sellaista mekkoa itselleni, sillä se ei pukisi minua – Lolan yllä mekko oli kuitenkin täydellinen. Tiesin, että halusin olla hänen ystävänsä.

Vietimme kouluvuotemme yhdessä, vaikka valitsimme erilaiset opinpolut: minä kiinnostuin tai-

teesta ja suunnittelusta ja Lola meni sihteerikouluun. Lola sai kolme ihanaa lasta ja minä sain viisi. Avioi-
duin miehen kanssa, jonka työhön kuului paljon mat-
kustamista: asuimme Yhdysvalloissa, Singaporessa,
Hongkongissa ja tietysti Ruotsissa. Mutta minne ta-
hansa maailmassa päädyimmekin, Lola ja minä pi-
dimme aina yhteyttä.

Myöhemmin Lolasta tuli toisen poikani Janin syn-
nyttyä tämän kummitäti, mitä neljä muuta lastani
kovasti kadehtivat. Lola oli jostain syystä suoranai-
nen filmitähti verrattuna muiden lasteni kummitä-
teinä oleviin ystäviini. Lolalla oli aina yllään viimei-
simmän muodin mukaiset vaatteet, hänellä oli kova
ääni ja erikoinen kansainvälinen korostus, hän rakas-
ti tanssimista, hänellä oli upeat hiukset ja juhlahattu
puki häntä loistavasti.

Kun Lola ja minä olimme lapsia, monilla kaupunki-
laisilla oli tapana muuttaa kesäksi mökkeihinsä maa-
seudulle, missä riitti raikasta ilmaa ja elämä oli kii-
reettömämpää. Mökit olivat yleensä syrjässä muista
taloista mutta kuitenkin lähellä jotakin pientä kylää,
josta hakea ruokaa ja muita perustarvikkeita. Oli mu-
kavaa päästä kauas kaupungin vilinästä, vaikka välillä
tulikin kavereita ikävä.

Perheeni mökki sijaitsi noin 30–40 kilometrin
päässä Göteborgista. Meistä lapsista oli ihanaa pääs-
tä sinne viikonloppuisin ja lomien aikana, ja mökil-
lä vierailivat mielellään myös tädit ja muut sukulaiset.
Kaveritkin kävivät siellä kylässä, Lola mukaan lukien.

Keväisin meillä oli tapana poimia kukkia, varsinkin valkovuokkoja. Lola oli erityisen etevä poimimaan niitä. Kukaan ei ymmärtänyt, mikä hänen salaisuutensa oli. Hän vain yhtäkkiä ilmestyi kädet täynnä täydellisen kauniita valkokeltaisia kukkia. Kahmiko hän niitä kourallisen kerrallaan? Ei, vaan hän poimi kukat yksitellen, ripeästi ja äärimmäisen keskittyneesti. Ja koska hän oli kiltti ja huomaavainen vieras, hän antoi ne äidilleni, joka asetteli kukat maljakoihin – sekä Lolan ison kimpun että minun pienemmän.

Vanhat kommellukset naurattavat meitä edelleen. Ullakon nurkassa nökötti iso arkku. Siitä pitäen kun löysimme sen, emme enää jättäneet sitä rauhaan. Arkussa säilytettiin ikivanhoja vaatteita: pitkiä, rispaantuneita juhlamekkoja, jotka eivät nykyisin kelpaisi kenellekään, kukin ja harsoin somistettuja hattuja sekä naisten harteillaan pitämää kettustoolaa, johon

kuuluivat häntä, tassut ja littana pää. Kaikkea ihmiset pitävätkin muodikkaana. Mutta mehän tietenkin leikimme niillä pukuleikkejä! Meillä oli hauskaa, kun kikatimme hullunkurisille asuillemme. Sitten kopistelimme alakertaan tyylikkäissä vaatteissamme ja kävimme tervehtimässä naapureita ja niitä vieraita, jotka viitsivät leikkiä mukana. Yleensä äitini oli ainoa.

Lolan perheen kesämökki sijaitsi Göteborgin eteläisessä saaristossa. Sinne kuljettiin valkoisilla höyrylaivoilla, jotka lähtivät matkaan Göteborgin satamasta. Nykyään siellä on hieno lauttaterminaali ja lautat kulkevat niin nopeasti, ettei matkan aikana ehdi syödä lounasta, toisin kuin ennen.

Höyrylaivalla matkustaminen oli jännittävä tapa aloittaa vierailu. Heti laivan lähdettyä satamasta tunsin jo ihanan suolaisen tuulen, joka puhalsi ainoastaan länsirannikolla. Olin varsin itsenäinen pikkutyttö, tai sitten tavat olivat tuolloin erilaiset. Muistan olleeni alle kaksitoistavuotias, kun huristelin yksin raitiovau-
nulla satamaan ja astuin laivaan.

Lola oli pikkuveljensä kanssa minua vastassa pikkuisen saaren laiturilla, ja matka heidän mökilleen

kesti aina kauan, sillä vaeltelimme kylässä ympäriinsä. Matkalla he näyttivät minulle tanssilavan, tenniskentän ja talon, jossa luokkatoverimme Erik asui.

Joskus kiipesimme kivistä seinää Erikin luo ja kävimme hänen ja hänen sisarensa kanssa uimassa hyytävässä Pohjanmeressä tai purjehtimassa heidän veneellään. Toisinaan meillä oli tapana iskeä simpukkaa kivellä ja kiinnittää se narun päähän. Sitten pudotimme syötin veteen ja makoilimme tuntikausia laiturilla vatsallamme odottamassa, että ravut tarttuisivat syöttiin. Silloin kiskaisimme ne vedestä. Myöhemmin keitimme ne tillin kera vedessä ja pidimme rapukestit.

Joka kesä saimme hyvän rapusaa-liin. Ne ovat minusta edelleen herkullisia.

Kuten minäkin, Lola matkusti miehensä ja lastensa kanssa ympäri maailmaa, mutta yritimme pitää toisiimme yhteyttä. Pääsimme tapaamaan toisiamme Mölnlyckessä ja Nizzassa, Brysselissä ja Minneapolisissa. Ja kerran vieläpä Dubaissa!

Tuohon aikaan ei ollut tapana soitella ulkomailla asuville tutuille, ellei asia ollut valtavan tärkeä. Se oli liian kallista. Olisimme toki voineet kirjoittaa toisil-

lemme kirjeitä, mutta pikkulapsia hoitaessa ja muutto-kuormaa purkaessa ei ollut oikein aikaa tai rauhallista hetkeä, jolloin pysähtyä jäsentelemään ajatuksiaan. Usein kerrottavaa oli niin paljon, etten edes tiennyt, mistä aloittaa.

Lola ja minä näimme kuitenkin vaivaa sen eteen, että pääsisimme tapaamaan. Kun on tuntenut toisen pitkään, on helppoa jatkaa siitä, mihin viimeksi jäätiin, vaikka edellisestä tapaamisesta olisi vierähtänyt aikaa. Tunnette toistenne taustat ja perheenjäsenet ja mitä kaikkea on tapahtunut. Keskustelu jatkuu kuin se ei olisi tauonnutkaan, ja on mukava pulista taas kaikista iloisista ja surullisista jutuista, matkoista, lapsista, koulusta, uusista tuttavuuksista.

Missä ikinä asuimmekin, yritimme aina käydä Ruotsissa ainakin kerran vuodessa. Sinne palaaminen oli minulle tärkeää. Ei minulla ollut mitään tarvetta tuntea olevani ruotsalainen tai osa maatani, vaan halusin tavata sukulaisia ja ystäviä ja kuulla, mitä heille oli vuoden aikana tapahtunut.

Joskus kävi niin, että joku vanhempi sukulainen nukkui pois silloin kun olin ulkomailla. Se oli surullista ja koetin ajatella sitä luonnollisena tapahtumana, mutta en koskaan oikein tottunut siihen, kun palasin kotiin ja järkytyksekseni sain kuulla, että yksi oli joukosta poissa.

Nyt kun olen yli kahdeksankymmenen, käy yhä useammin niin, että tuntemani ihmiset ovat yhtäkkiä poissa. Se ei edelleenkään tunnu luonnolliselta. Useimmat toki ymmärtävät, ettei kukaan elä ikuisesti,

mutta on silti melkoinen järkytys, kun ystävä, jonka kanssa hetki sitten puhuin, ei enää olekaan tavoitettavissa. Enää koskaan. Silloin minut valtaa loputtomalta tuntuva tyhjiys.

Tärkeät tapahtumat ja ihmiset säilyvät kuitenkin muistoissamme. Läheiseni pysyvät aina lähellä minua, eikä minun tarvitse miettiä, mitä olemme tehneet tai sanoneet. Jotkut vain ovat osa itseä. Se tuntuu lohdulliselta.

No, nyt on kuitenkin aika nauttia gin tonicit, ja olen odottanut tätä hetkeä koko viikon. Siitä tulee hauskaa. Kuulen jo Lolan äänen ja jääpalojen kilahtelun hänen lasissaan:

”Muistatko, kun olimme kahdentoista ja –”

”Olimme partiossa ja opettelimme tekemään solmuja ja sitomaan haavoja.”

”Ja sitten lähdimme retkelle isot reput selässämme, pystytimme teltan ja rakensimme ison nuotion. Illalla istuimme tulilla ja paistoimme tikkuleipiä.”

”Ne maistuivat yleensä palaneilta eivätkä lainkaan hyviltä, mutta meillä oli mukavaa ja saimme paljon ystäviä.”

Kippistimme, siemaisimme juomistamme ja nauroimme.

”Muistatko, kun matkustimme kielikurssille Aix-les-Bainsiin?”

”Melkein kaikki taisivat rakastua –”

”Pojat tulivat meille hyvin tutuiksi, mutta ranskan kieli ei niinkään.”

Ja niin me jatkoimme siitä, mihin olimme jääneet, ja muistelimme asioita, jotka vain me kaksi muistimme. Pian lasit olivat tyhjt:

”Pysyhän terveenä...”

”Jutellaan pian uudelleen...”

Joskus mietin, kumpi meistä katoaa linjoilta ensin.

Opettele ikääntymisen taito ajoissa

Tässä viehättävässä kirjassa ruotsalainen valtakunnanvanhus Margareta Magnusson kertoo, mitä mainioita ja hankalia asioita hän on ikääntymisestä oppinut. Hän muistelee varttumistaan Göteborgissa sekä perheen kanssa ulkomailla vietettyjä vuosia ja antaa vinkkejä vähän hauskempaan ja tyylikkäämpään vanhenemiseen.

Ikääntymisen taidon opettelu voi aloittaa milloin tahansa: kun teet vapaaehtoistyötä, huolehdit hiuksistasi ja nautit gin tonicit ystävän kanssa, olet jo pitkällä! Margaretan tavaramerkki kuolinsiivous eli tavaroiden karsiminen on tärkeää jo läheisten säästämiseksi, mutta kirjan painavin viesti on, ettei kuolemaa ole syytä pelätä.

Lämminhenkisen hauska kirja muistuttaa viisaasti, että joka päivä voi oppia uutta ja nauttia niin tutuista kuin uusistakin kokemuksista.

9 789520 450908

www.tammi.fi

17.3

ISBN 978-952-04-5090-8